

INHOUD

WAAROM EEN VOLK ZO VOLKS IS

2

ALAND	14
ANDORRA	18
ATHOS	22
BAARLE	26
BASKENLAND	34
BEIEREN	38
BRETAGNE	42
BURGENLAND	46
CAMPIONE D'ITALIA	50
CATALONIË	54
CH'TI	58
CORNWALL	62
CORSICA	66
CYPRUS	70
DOGGERLAND	74
ELZAS	78
FAEROËR	82
FAZANTENEILAND	86
FRIESLAND	90
GALICIË	94
GIBRALTAR	98
GROENLAND	102
KALININGRAD	106
KANAALEILANDEN	112
KARINTHIË	116
KOERLAND	120
LIECHTENSTEIN	124

LUXEMBURG	128
MACEDONIË	132
MALTA	136
MAN	140

MICRONATIES	144
-------------	-----

MONACO	172
NEUTRAAL MORESNET	176
NOORD-IERLAND	180
OCCITANIË	184
ORKNEY	188
OSTBELGIEN	192
PADANIË	196
SAMI – LAPLAND	200
SAN MARINO	204
SARDINIË	208
SCHOTLAND	212
SICILIË	216
SLEESWIJK – HOLSTEIN	220
SORBENLAND	224
TRANSSEYLVANIË	228
TRIESTE	232
VATICAANSTAD	236
WALES	240
WALLONIË	244
ZUG	248
EUROPILOOG	252

WAAROM EEN VOLK ZO VOLKS IS

EEN RIJMEND BEWIJS UIT HET ONGERIJMDE

Beste lezer, Joost mag weten welke Joost zich in dit papieren kleinood tot u richt? Wel, deze Joost schrijft en dat doe ik in eigen naam, maar soms ook onder een *nom de plume*. Zo pleegde ik bijvoorbeeld een thrillertrilogie onder het pseudoniem Sten Treland en af en toe ‘leen’ ik mijn pen. Dan mag Joost het dus niet weten, maar het als *ghost* wel schrijven. Als serieel ghostwriter beleef je het plezier van je je in heel veel verschillende mensen te mogen inleven. Je mag je als ghostwriter telkens weer een andere identiteit aanmeten. Of ik daardoor worstel met mijn eigen identiteit? Nee hoor, maar dat ‘identiteit’ me mateloos intrigeert is wel ‘eeng faait da just is’ om het in mijn moedertaal, het Antwerps, te zeggen. En ook die achtergrond maakt integraal deel uit van mijn identiteit.

Identiteit rijmt op individualiteit. En op complexiteit. En ja hoor, ook op veelheid! Identiteit deel je immers met vele anderen. Met Philip Roose dompelde ik me in *Bella Figura – Waarom de Italianen zo Italiaans zijn* (2018) onder in de Italiaanse identiteit. Waarom zijn de Italianen zo bijgelovig? Blijven Italiaanse mannen tot voorbij hun dertigste bij *La Mamma* wonen? Zijn ze allergisch aan alles wat de staat dicteert? En waarom moet in alles dat verduvelde *fare bella figura* (altijd een zo goed mogelijke indruk proberen te maken) nagestreefd worden? Op de avond van de boekvoorstelling van *Bella Figura* werden al meteen wilde plannen gesmeed voor een opvolger. In welk volk zou ik na de Italianen mijn tanden zetten? Het antwoord bleek evident. Met Bart De Clerck trok ik *back to the roots*. Samen met Bart De Wever, Luk Wyns, Michael Van Peel, Marc Van Peel, Annick De Ridder en vele anderen gingen Bart en ik in *De Rest Is Parking – Waarom de Antwerpenaren zo Antwerps zijn* (2019) op zoek naar de ziel van de Antwerpenaar.

‘Antwerps’ is het stukje identiteit dat mijn leven zijn basiskleur geeft. Ik ben letterlijk geboren en getogen in de Antwerpse binnenstad. Geboren zelfs *intra muros*, in de Pieter Van Hobokenstraat, en opgegroeid aan de achterkant van de Zoo. Maar ik woon al twintig jaar in het nabije Mortsel. En toch blijf ik mezelf als Antwerpenaar identificeren. Historici kunnen hier opwerpen dat Mortsel ook bestuurskundig een tijdje bij de stad Antwerpen hoorde. Anderen hebben een punt dat het bij Antwerps eerder om een *state of mind* gaat die zich niet per se laat vatten in harde grenzen. Lang verhaal kort, waar begint of eindigt de Antwerpenaar? Lees *De Rest Is Parking* om het antwoord op die vraag te weten te komen!

De wakkere lezer zal opmerken dat er een verschil bestaat tussen de identiteit van een Italiaan en die van een Antwerpenaar. Het ene is een nationaliteit. Het andere niet. Maar is dat geen detailkritiek? Of een foute speling van het historische lot? Een Antwerpenaar voelt zich immers voor alles Antwerpenaar. Dat is diens identiteit. Het woord ‘identiteit’ rijmt dan wel op ‘nationaliteit’, het valt er niet per definitie mee samen. Wat dan weer een bewijs uit het ongerijmde is...

Bij het schrijven van *Bella Figura – Waarom de Italianen zo Italiaans zijn* viel het me op dat Italianen dan wel Italianen zijn, maar dat een Siciliaan echt geen Triëster is, noch een Sardijn.

Met Alain Mouton schreef ik dan weer *Et Alors? – Waarom de Fransen zo Frans zijn* (2022). Alain en ik ontdekten waarom Bernadette niet Maria, maar wel een bosnimf in Lourdes zag; de Fransen wereldkampioen staken zijn; wat de Poolse Frédéric Chopin, de Italiaanse Carla Bruni en de Belgische Johnny Halliday zo Frans maakt; wat de echte verhalen achter meesterinbreker Lupin en de graaf van Montecristo zijn; waarom we politieke termen als links en rechts aan de Fransen te danken hebben en waarom

meneer Chauvin het chauvinisme en meneer Poubelle de vuilbak uitvond. Ook in deze identitaire ontdekkingstocht viel me op dat een Corsicaan geen Occitaan, laat staan een Ch’ti is. En geen een van die drie is een Parijzenaar! Van sommige regio’s en gebieden zou je haast van aparte landen kunnen spreken. Wat ze historisch gezien in sommige gevallen ooit waren en bestuurlijk gezien vandaag soms bijna zijn...

HET NIET ZO NATIONALE ELFTAL

Als het over nationaliteit gaat is het altijd interessant om de belangrijkste bijzaak ter wereld erbij te halen: voetbal. Daar treffen nationaliteiten elkaar: Fransen tegen Spanjaarden, Russen tegen Duitsers en Brazilianen tegen Argentijnen! Op de Schotten, Welshmen, Engelsen en Noord-Ieren na valt er op Planeet Voetbal echter niet veel identitair heil te halen als je geen erkende natie bent. *Quid* Sardinië, Corsica, Catalonië of Baskenland? Hoewel, hoewel. Je zou kunnen zeggen dat Athletic Bilbao het officieuze Baskische elftal is, want al meer dan honderd jaar speelt deze club die in de Spaanse hoogste divisie uitkomt enkel en alleen met Basken. De laatste drie niet-Baskische spelers verlieten in 1912 de club. Athletic vat Baskenland overigens op in de ruimste zin, dus niet alleen de Baskische Autonome Gemeenschap maar ook de autonome regio’s La Rioja, Navarra en Frans-Baskenland. Meteen weet u waar ex-speler Bixente Lizarazu zijn aparte voornaam vandaan heeft. Wonderkind Nico Williams werd dan weer geboren in Pamplona, in de Spaanse regio Navarra. Als Athletic het officiële Baskische elftal is, zou je kunnen stellen dat FC Barcelona voor de Catalanen de nationale honneurs waarneemt. Al spelen de *blaugrana* natuurlijk niet uitsluitend met Catalanen. Er bestaat trouwens een Catalaans nationaal voetbal elftal, maar dat wordt als dusdanig niet erkend door de FIFA. Zij spelen enkel vriendschappelijke wedstrijden. Aan bekende Barcelona-spe-

lers die met veel graagte deze geel-rode tenue aantrokken geen gebrek trouwens: Pep Guardiola, Xavi Hernandez, Carles Puyol, Gerard Piqué, Sergio Busquets en Cesc Fabregas.

Regio's en etnische minderheden die zichzelf wel als land zien, maar zich niet bij de FIFA kunnen aansluiten kunnen terecht bij het CONIFA. Europese CONIFA-coniferen zijn Noord-Cyprus, Karpatalya (Joost mag weten dat dit het door etnische Hongaren bevolkte Oekraïense gebied Transkarpatië is), Occitanië, de Saami alias de Samen alias de Lappen, het eiland Man, Padanië, het graafschap Nice...

In dit boek waag ik mij aan een literair CONIFA en zoek ik in navolging van mijn eerdere boeken *Bella Figura*, *De Rest Is Parking* en *Et Alors?* telkens een antwoord op de vraag wat er zo typisch is aan een welbepaald Europees volk. In het volle besef dat een identiteit niet op enkele pagina's te vatten is. Ik richt me daarbij op alle kleine en daardoor misschien niet zo evidente landen om 'identiteit' te vatten. Denk bijvoorbeeld aan een Andorra, Gibraltar, Liechtenstein, Luxemburg, Monaco. Maar ook aan Europese regio's die een grote eigenheid, en misschien wel 'landallures', hebben. Denk daarbij aan Catalonië en Baskenland, maar evengoed aan Beieren, Friesland, de Faeröer, Schotland en Wales. En ja, de 'speciallekes' laat ik zeker niet links liggen, om Fazanteneiland en de Kanaaleilanden niet bij naam te noemen.

SIX DEGREES OF KEVIN BACON

Ken je het spelletje *Six Degrees of Kevin Bacon*? Het concept is eenvoudig: je moet iedereen binnen zes stappen met de acteur Kevin Bacon kunnen verbinden. Het spelletje is trouwens een afgeleide van de *six degrees of separation*-hypothese dat iedere levende persoon op aarde maximaal zes stappen van elke andere

persoon verwijderd is. Het Bacongetal, naar analogie met het Erdösgetal in de wiskunde, is hierop gebaseerd. Het Erdösgetal geeft aan hoe 'ver' een wiskundige in publicaties verwijderd is van de Hongaarse wiskundige Paul Erdös, waarbij Erdös zelf een getal van 0 heeft en directe co-auteurs een getal van 1 en ga zo maar verdös. Kevin Bacon zelf heeft Bacongetal 0. Acteurs of actrices die met Bacon in een film speelden krijgen Bacongetal 1. Zij die niet met Bacon speelden, maar wel met een acteur of actrice met Bacongetal 1 krijgen Bacongetal 2, enzovoort en-zoverder. Kevin Bacon speelde samen met Mickey Rourke in de film *Diner* (1982). Rourke is dus Bacongetal 1. Erik Van Looy regisseerde Mickey Rourke in zijn film *Shades* (1999). Van Looy is dus Bacongetal 2. Dat maakt dat half bekend Vlaanderen en Nederland Bacongetal 3 is.

De lezer zal merken dat er ook voor alle plekken in dit boek een Bacongetal zou kunnen gelden. Hoe verschillend alle plekken ook zijn en hoe ver ze soms ook uit elkaar liggen, toch kan je allerlei verbanden leggen. Neem nu Vall d'Aran. Het jou wellicht onbekende Vall d'Aran ligt helemaal in het noordelijkste puntje van Catalonië, ten noorden van de Pyreneeën. Vall d'Aran betekent letterlijk de 'vallei van de vallei'. Dat zit zo: 'vall' is Catalaans voor 'vallei' en 'aran' is afgeleid van 'haran', oud-Baskisch voor 'vallei'. De rivier Garonne, die in Vall d'Aran ontspringt, gold in de oudheid als een natuurlijke grens tussen het gebied van de aan de Basken verwante Aquitani en dat van de Galliërs. Op de grens met Frankrijk tref je hier met Baqueira-Beret het grootste en populairste skigebied van Spanje. Met wat geluk, al is dat voor interpretatie vatbaar, kunt u hier zelfs op de zeldzame bruine beer stoten. U kunt de *ursus arctos* geen ongelijk geven, want de ongerepte natuur vormde het decor voor menig natuurdocumentaire.

Het is Catalaans grondgebied en toch weer niet. Sinds 1991 heeft Vall d'Aran immers een apart statuut als autonoom gebied met een unieke taal en een eigen regering, de *Conselh Generau*. De vallei van de vallei is het enige stukje Spanje – het gebied mag dan wel een vorm van zelfbestuur hebben, het ligt nog altijd in de autonome regio Catalonië die zelf vooralsnog niet onafhankelijk is – waar Aranees wordt gesproken. Dat Aranees is een variant van het Occitaans, ook wel *langue d'oc* of Provençaals genoemd. En zo leidt dit Vall d'Aran al meteen naar de hoofdstukken over Baskenland, Catalonië en Occitaanië in dit boek. Maar ook met Fazanteneiland, Llivia, Goust én Andorra – plekken die we in dit boek bezoeken – zijn er 'Bacongetalsgewijs' linken te leggen.

IN DE VALLEI VAN DE VALLEI

In de vallei van de vallei spreekt men Aranees. *Adishatz! Coma estat?* Hallo! Hoe gaat het? Wel, met dat Aranees gaat het best goed, want 90% van de Aranezen verstaat het en 65% spreekt het. Maar met het officiële statuut gaat het wat moeilijker. Dat zit zo: de Catalaanse overheid ofte de *Feneralitat de Catalunya*, erkende het Aranees als voorkeurstaal bij wet voor de Vall d'Aranezen. De Spaanse regering vocht in 2011 deze wet echter aan voor het Grondwettelijk Hof. Het gevolg? De wet is sindsdien opgeschort. Van de weeromstuit stemde het Catalaanse parlement een wet die nog meer bevoegdheden overhevelde naar wat ze zelf een 'Occitaanse nationale realiteit' noemde. De link met Occitanië vind je trouwens terug in de heerlijke Vallse vlag. Op de bordeauxrode vlag staat het wapen van Vall d'Aran in het midden, omringd door een gouden Occitaans kruis, alias het Kruis van Toulouse. Aan vlaggen geen gebrek in dit boek en achter menig vlag zit dan ook een leuk verhaal. Aan talen waarvan je nog nooit gehoord hebt, zoals het Aranees, al evenmin een gebrek. U ontdekt het snel!

Relatiestatus: ingewikkeld. Het gaat er geregeld complex aan toe bij de plekken die aan bod zullen komen. Neem nu het zelfbestuur van Vall d'Aran. Dat werd in 1990 bekrachtigd door de *Feneralitat de Catalunya*, maar gaat eigenlijk terug tot in 1313. Toen verleende Jacobus II van Aragón administratieve en politieke autonomie aan de Aran-vallei. De grote en kleine lettertjes van deze deal met onder andere 'behoud van gewoontes en taal' én 'een gunstig fiscaal regime' werden opgetekend in een Latijns manuscript genaamd de *Querimonia*, wat letterlijk 'verzoek' betekent. Autonomie in ruil voor loyaliteit; zo gek is dat niet voor een gebied met een strategische ligging in de Pyreneeën.

Met Jacobus II van Aragón kunnen we ook een mooie *Six Degrees of Kevin Bacon* spelen. Royalisten denken nu wellicht aan Fabiola Fernanda María-de-las-Victorias Antonia Adelaida Mora y Aragón, alias de echtgenote van koning Boudewijn. Maar ik neem u mee naar 1137. Toen trouwde Petronella van Aragón met de heerser van Catalonië, graaf Ramon Berenguer IV van Barcelona. Zo ontstond de Kroon van Aragón. In de daaropvolgende eeuwen wisten de koningen van de Kroon van Aragón een groot deel van het Iberisch Schiereiland en het Middellandse Zeegebied onder hun heerschappij te brengen, met onder andere ook Catalonië, Corsica en Sicilië. En ja hoor, die krijgen alle drie een hoofdstuk in dit boek.

VALL D'OVERALL

Via Vall d'Aran als uiterste puntje van Aragón reizen we niet alleen richting Middellandse Zee, maar ook richting onze contreien en zelfs het Kanaal over. Dat begint zo: in 1469 trouwde koning Ferdinand II van Aragón met Isabella van Castilië. Zo ontstond Spanje en gaandeweg raakten de kronen van Aragón en Castilië met elkaar verweven en bleef het koninkrijk Aragón slechts in naam bestaan, om uiteindelijk helemaal te verdwij-

nen. Catharina, dochter van Ferdinand en Isabella, werd op haar zestiende uitgehuwelijkt aan Arthur Tudor, prins van Wales en oudste zoon van Hendrik VII van Engeland, maar die stierf al een jaartje later. Om de aanzienlijke bruidsschat te kunnen behouden, werd de verloving met Arthurs jongere broer ingezet, de amper twaalf jaar oude Hendrik. Inderdaad, de latere Hendrik VIII. Die bezwangerde Catharina in totaal zeven keer. Slechts één kind bleef leven: de latere Bloody Mary. De rest van het verhaal ken je. Hendrik VIII liet het huwelijk met de razend populaire Catharina ontbinden en voerde de *Act of Supremacy* in, waarmee hij zich losmaakte van de katholieke Kerk en zichzelf tot hoofd van een nieuwe protestantse Anglicaanse Kerk verklaarde. Niets stond een huwelijk tussen hem en hofdame Anna Boleyn nog in de weg.

Via Catharina komen we in dit boek aan de andere kant van het Kanaal terecht, met bezoeken aan onder andere Wales, Schotland, Noord-Ierland, Cornwall, maar ook Orkney, de Shetlands... Catharina's zus, Johanna de Waanzinnige, regeerde over zowel de koninkrijken van Aragón als Castilië. Maar ook over de Italiaanse koninkrijken Sardinië, Sicilië en Napels, een uitgestrekt koloniaal rijk in Amerika en de Filipijnen én – door haar huwelijk – de welvarende Bourgondische Nederlanden. Dat huwelijk met Filips de Schone vond trouwens plaats in de Sint-Gummaruskerk in ons eigenste Lier.

Johanna de Waanzinnige was met een vloot van 130 schepen vertrokken, vergezeld van 20.000 kamerheren en kamerdames, pages, lijfknechten, thesauriers, bedienend personeel... en van 85.000 pond gerookt vlees, 50.000 haringen, 1000 kippen, 6000 eieren en 400 vaten wijn. In Antwerpen wachtte Johanna een grandioze ontvangst. Het huwelijk van Johanna en Filips de Schone was bijzonder vruchtbaar. De bekendste telg is natuurlijk Karel V, keizer van het Heilige Roomse Rijk

en koning van Spanje, en eigenlijk dus heerser van het grootste Europese rijk sinds dat van Karel de Grote (en met inbegrip van de Amerikaanse en Aziatische gebieden, een rijk dat zelfs groter was dan het vroegere Romeinse Rijk). In een landenboek zouden maar weinig figuren hoger scoren dan Karel V wat betreft *six degrees*...

We vatten bijna onze reis door Europa aan, langs soms geheel onbekende of vaag bekende plekken. Waar we *niet* naartoe gaan, is naar Antwerpen. Ah nee, hoor ik u denken. Dat is veel te bekend! Klopt, Antwerpen is een wereldstad. Bekend van heinde en verre. En ja hoor, dat is zelfs als je het chauvinisme buiten beschouwing laat, gewoonweg een feit. Zelfs op Antarctica zijn ze vol van Antwerpen – je hebt daar in de Palmerarchipel immers een heus Antwerp Island van wel 61 kilometer lang. Het bergachtige eiland werd in 1832 door ene John Biscoe ontdekt. In 1898 kreeg het eiland zijn huidige naam. Verantwoordelijk daarvoor is Adrien de Gerlache, die er met zijn Antarctische expeditie passeerde. Over het Antwerpeneiland schrijft De Gerlache in zijn dagboek: 'We hebben niet genoeg ogen om de hoge rotsen te zien die in de zee uitkomen, de baaien waarin gletsjers zich in de zee storten, de rotspunten die naar de hemel wijzen. Alles is zo wild, zo steriel, zo bar, en toch is dit onze rijkdom omdat we dit mogen ontdekken. (...) Op de ijsplaten liggen robben en zeehonden zalig in te dommelen of zich met wellust uit te rekken onder de heerlijke zonnestralen. De zee zit vol walvissen. Waar we ook kijken, we zien steeds groepjes van drie of vier walvisachtigen. 's Nachts horen we hun diepe ademstoten die samen met de scherpe kreten van de pinguïns en het gedonder van de afbrokkelende gletsjers in de verte, de indrukwekkende stilte rondom ons doorbreken.'

U mag drie keer raden welk eiland het grootste is van de archipel. Gand Island? Brabant Island? Liège Island? Driewerf

helaas. Natuurlijk komt die eer enkel Antwerp Island toe. Geef nu toe, beste lezer, dit stukje Antwerpen was u wellicht helemaal onbekend. Net zoals het tweeduizend inwoners tellende Antwerp, in het Amerikaanse Jefferson County. De Verenigde Staten kennen daarnaast ook nog een Antwerp in Ohio en een in Michigan.

Ook in Italië vindt u trouwens een Antwerpen, meer bepaald Anversa degli Abruzzi, in de provincie L'Aquila, enkele jaren terug nog het decor van een vreselijke aardbeving. Zelfs aan de volledig andere kant van de aardkloot kom je een Antwerpen tegen. Antwerp is een klein stadje in Victoria in Australië. Het ligt op 356 kilometer noordwestelijk van Melbourne. Om maar te zeggen, zelfs wat bekend *lijkt* kan toch behoorlijk onbekend blijken...

We gaan in dit boek dus niet naar Antwerpen, maar naar bestaande en soms ook naar reeds vergane plekken in Europa. En we trekken zelfs naar wel heel eigenaardige plekken, genaamd 'micronaties', zoals Rozeneiland. De geïnspireerde lezer krijgt misschien de smaak te pakken om zijn eigen micronatie te stichten. De nodige tips zijn in het desbetreffende hoofdstuk te vinden. Houd u vooral niet in!

Waarom zijn de Basken zo Baskisch, de Sami zo Samen en de Groenlanders zo Groen? Kortom, waarom is een volk zo volks? Joost en ook u, beste lezer, mag het weldra weten! Een nationaliteit, een identiteit... Hoe gaat u daarmee om? Hoe kleur je dat in? Want dat is uiteindelijk wat je met 'identiteit' doet: zowel individueel als collectief geven wij er kleur aan. En het is niet omdat het kleurenpalet vastligt dat je niet creatief kan zijn. Rood is rood, groen is groen, geel is geel... maar er bestaan vele schakeringen. Veel meer dan ik met mijn mannenbrein kan benoemen. 'Identiteit' kan je aanscherpen om het contrast te

benadrukken of juist wat subtieler inkleuren... Zo komen we uiteindelijk uit op een heus spreekwoordelijk *Inkleuropa*. Beste lezer, veel lees- en reisplezier gewenst!

ÅLAND

WAAROM DE ÅLANDERS ZO ÅLANDER ZIJN

ELK EILAND IS EEN ÅLAND

Åland is een archipel in de Oostzee, pal in het midden tussen Zweden en Finland, van meer dan 26.000 (!) eilanden waarvan er slechts 65 bewoond zijn. Zo'n 6000 jaar geleden, na de laatste ijstijd, verschenen hier de eerste eilandjes. Door de zogenaamde postglaciale opheffing – het langzaam omhoog komen van land dat eerder door het gewicht van gletsjers was 'ingedrukt' – stijgen de Åland-eilanden nog elk jaar een beetje verder boven het water uit. Inderdaad, *ondanks* de stijgende zeespiegel. Zo ontstaan er steeds nieuwe eilanden, maar verdwijnen er ook omdat ze zich aan elkaar of aan het vasteland hechten.

Het grootste eiland, het spreekwoordelijke vasteland, luistert naar de naam Fasta Åland. Dat herbergt hoofdstad Mariehamn, waar ongeveer 40% van de Ålanders woont. Met veel minder regen en pakken meer zon dan op het vasteland van Zweden of Finland, is het op Åland goed wonen. Dankzij het milde klimaat kunnen de 30.000 Ålanders zich vanuit hun bontgekleurde houten huizen verlekken op weidse vergezichten met groene vlaktes, helderblauwe meren en ruige granietrode kustlijnen.

Åland is een autonome Finse regio, maar amper 5% van de Ålanders spreekt Fins. Het is al Zweeds dat de klok slaat. Åland heeft een eigen regering, parlement, volkslied (*Ålänningens sång*), nummerplaat, internetextensie (.ax) en sinds 1954 ook een

Hoofdstad: Mariehamn
Oppervlakte: 1580 km²
Inwoners: 30.130
Talen: Zweeds, Fins

eigen vlag. Net als die van Denemarken, Noorwegen, IJsland, Finland, Zweden, de Faeröer én de Orkneys, bevat de Ålandse vlag een Scandinavisch kruis. Bij de Ålanders kleurt dat geel-rood tegen een blauwe achtergrond.

DE FINNEN WINNEN

Åland hoort bij Finland en dat hoorde op zijn beurt dan weer eeuwenlang bij Zweden. Vanwege zijn militair-strategische ligging speelde Åland in de vele oorlogen tussen Zweden en Rusland een rol. Aan het eind van de zogenaamde Finse Oorlog – we schrijven 1809 – viel Finland in de Russische handen van tsaar Alexander I. Åland verhuisde mee, met uitzondering van de helft van het rotseilandje Märket. Zo besliste de Vrede van Fredrikshamn. De Vrede van Parijs van 1856 legde dan weer vast dat Åland voor eeuwig en altijd een gedemilitariseerde status moest hebben. Forten of militaire aanwezigheid waren er vanaf dan strikt verboden.

Toen Finland zich in 1917 tijdens de Russische Revolutie onafhankelijk verklaarde, zorgde dat voor de nodige trammelant in Åland. De Ålanders voelden zich immers meer Zweeds dan Fins. Een referendum volgde. 95% van de inwoners stemde vóór aansluiting bij Zweden. Finland wilde de archipel echter graag behouden. Lees, ze wilden terug naar de pre-Russische periode. De kwestie werd voorgelegd aan de pas opgerichte Volkenbond, de voorloper van de VN, en die besliste in 1921 lekker tsjeverig dat de Åland-eilanden een autonoom gebied zouden worden onder Finse vlag – mits autonomie en behoud van de Zweedse cultuur gegarandeerd bleven.

Twintig jaar later, tijdens de Tweede Wereldoorlog, dwong Rusland af een consulaat op het eiland te vestigen om toe te zien of de gedemilitariseerde status gerespecteerd bleef. Ook

vandaag is dat Russisch consulaat er nog op Åland. Vanaf het begin van de inval in Oekraïne moet dit consulaat wel het dagelijks protest van het ‘Gepensioneerde Volksbataljon tegen Poetin’ torsen. Russen die op een gedemilitariseerde status toezien? Het is de ironie ten top. Net als een referendum met 95% verliezen. Åland met de ‘a’ van autonomie? Waarom de Ålanders zo Ålander zijn? Ze mogen het zelf geweten hebben.

WAAROM DE ANDORREZEN ZO ANDORREES ZIJN

DE VREDE ZIJ MET U

Is het een dwergstaat? Is het een bergstaat? Andorra, gelegen in de oostelijke Pyreneeën, is beide. Het 467 km² kleine Andorra is de hoogstgelegen staat van Europa. Hoofdstad Andorra la Vella ligt maar liefst 1023 m boven het zeeniveau. De Pic de Comapedrosa piekt daar met zijn 2946 m nog heerlijk boven-uit. De Andorrees zijn niet met veel – het Antwerpse district Deurne telt meer inwoners – ze zijn wel heel gelukkig. Hun gemiddelde levensverwachting ligt met 82,9 jaar hoger dan die van de rest van Europa (en dus ook van België met 82,3 en Nederland met 81,8). Omdat je er naar hartenlust *taxfree* kan shoppen? Omdat Andorra een belastingparadijs is? Dat stemt weliswaar de portemonnee tevree, maar is nu ook weer niet zo zaligmakend. En aan hun bloeiende tabaksindustrie zal het ook niet liggen. Nee, dan komt ons inziens toch eerder het vredevolle karakter van het landje in zicht. Immers, Andorra heeft al 800 jaar geen oorlog meer gekend. Het is in geen eeuwigheid op oorlogspad getrokken of zelf bezet geweest; tenzij we de jaarlijkse toestroom van (winter)toeristen meetellen. Zouden er trouwens veel landen zijn die jaarlijks het honderdtwintigvoudige van hun eigen inwonersaantal verwerken?

Net aan de lieve vrede dankt Andorra zijn bestaan... en bestaansrecht. Het was Karel de Grote die Andorra als bufferstaat in het leven riep om de plaatselijke bevolking te bedanken voor hun strijd tegen de Moren, die zo toegang tot christelijk

Hoofdstad: Andorra La Vella
Oppervlakte: 470 km²
Inwoners: 77.000
Talen: Catalaans

Frankrijk verhinderd zagen. Karel de Grotes kleinzoon, Karel de Kale, benoemde op zijn beurt Sunier I, de graaf van Urgell, tot heerser van Andorra. De kleinzoon van deze graaf droeg het land dan weer over aan het bisdom van Urgell, vandaag gelegen in Spanje. Deze geestelijke overheid vond dat er weinig heil in de boodschap 'vrede zij met u' zat en begon een robbertje vechten met het graafschap Foix, aan de andere (Franse) kant van de Pyreneeën, over de heerschappij. Dit conflict eindigde in 1278 met het besluit de soevereiniteit te delen. Het gevolg? Andorra is een co-vorstendom. Een co-prinsendom om precies te zijn. Ook vandaag nog. Aan het hoofd van het prinsbisdom Andorra staan de Franse president en de katholieke bisschop van de Spaanse stad La Seu d'Urgell, die zelf dan weer benoemd is door de leider van nog een ander land, Vaticaanstad. Geen van beide prinsen woont trouwens in Andorra. Redelijk absurd, vindt u niet?

CATALAAN ZIEN KOMEN!

In de praktijk zit de politieke macht van Andorra bij de *Consell General de les Valls*, de eenkamerige, 28 zetels tellende Algemene Raad van de Valleien, waarin de grootste partij de geniale naam *Demòcrates per Andorra* draagt. Zij creëren de wetgeving voor de Andorrezen, die bovendien een minderheid in hun eigen land vormen. Slechts een derde van alle inwoners draagt de Andorrese nationaliteit. De Spanjaarden tekenen voor 43%, de Portugezen voor 11% en de Fransen voor 7%. Lichtjes absurd, we zeiden het toch. Net zoals de poging tot staatsgreep die de Russische emigrant en charlatan Boris Skossyreff in 1934 ondernam. Hij riep zichzelf vanuit het niets uit tot vorst Boris I en tot regent namens de koning van Frankrijk. Hij verklaarde meteen ook de oorlog aan Justí Guitart i Vilardebò, toenmalig bisschop van Urgell. Het leverde Balorige Boris, buiten hoon-

gelach, een internering in Spanje op. De bisschop ging niet in op het oorlogsaanzoek.

Het wordt nog absurder als we het over de – enige – officiële taal van Andorra hebben. Dat is het Catalaans. Dat kan zelfs de aangrenzende Spaanse autonome regio Catalonië niet zeggen! Een land met een taal waar het buurland jaloers op is! Een land met een vlag die een combinatie is van al haar buurlanden: verticaal gestreept blauw, geel, rood (Frankrijk gemixt met Spanje)... met daarin een wapenschild... met daar dan weer de wapenschilden van het aangrenzende Catalonië en graafschap Foix in! Een land volledig door de Europese Unie omgeven, maar er geen lid van! Een land dat de euro gebruikt, maar geen lid is van de muntunie! Een land met niet één, maar met twee vorsten – die bovendien in buurlanden wonen! Een land waar je nog *in* openbare gebouwen mag roken! Een land met een voetbalploeg die letterlijk nooit wint! Het echte Absurdistan? Dat is Andorra! Een mens zou zich voor minder terugtrekken in de bergen, zich nergens meer druk om maken en heel gelukkig oud worden!

ATHOS

WAAROM DE ATHONIETEN ZO ATHONISCH ZIJN

LEVE MANISTAN!

Paleisrevolutie bij Cercle Gaulois! De Brusselse eliteclub zwaait de deuren open voor vrouwelijke leden! In oktober 2024 klonk het nog als een compleet anachronisme. Hoe? Waren daar dan geen vrouwen toegelaten? Euh, nee. Niet getreurd echter voor de misogynie medemens. Die kan nog altijd terecht op het schiereiland Oros Athos. Op dat eiland van 40 op 10 kilometer met op het uiteinde de berg Athos zijn tot op de dag van vandaag geen vrouwen toegelaten. Nul komma nul. De Byzantijnse keizer Constantijn IX Monomachos besliste al in 1046 dat geen enkele 'baardloze' – dus geen vrouwen of jonge kerels – het schiereiland mocht betreden. Oros Athos moest en zou een pure monnikenstaat zijn en blijven. Zelfs voor vrouwelijke dieren is dit 'Manistan' verboden terrein. Enige uitzondering wordt gemaakt voor muizenvangende katten en eierleggende kippen. Eieren zijn trouwens broodnodig omwille van hun eierdooiers die gebruikt worden om iconen te schilderen. Tot op de dag van vandaag geldt een verbod op roken en fotograferen, godbetert. Net als op zwemmen. De Athonieten laten zich niet verleiden door turkoois en diepblauw zeewater!

ORTHODOX IN HET KWADRAAT

De Athonistische Staat alias De Autonome Monastieke Staat van de Heilige Berg Athos alias De Monastieke gemeenschap van de Heilige Berg is een semiautonom gebied, met zelf-

Hoofdstad: Karyes
Oppervlakte: 335 km²
Inwoners: 1811
Talen: Grieks

besturende kloostergemeenschappen. In de schaduw van de berg Athos vind je tot op vandaag twintig kloosters: Grieks-orthodoxe, maar ook Russisch-orthodoxe, kloosters en zelfs een Bulgaars-orthodox en Servisch-orthodox klooster. Voor elke orthodoxe smaak een klooster!

Met de gelijknamige musketier heeft dit UNESCO-werelderfgoed weinig te maken. Wel alles met de gigant Athos uit de Griekse mythologie. Athos en Poseidon zouden elkaar bestookt hebben met rotsen, waarna een van die rotsen op het schiereiland terecht kwam en zo de berg Athos vormde.

Dit semiautonome gebied wordt bevolkt door tweeduizend monniken en bestuurd door twee bestuurslichamen. De Heilige Gemeenschap telt één afgevaardigde per klooster en komt twee keer per week samen. De gouverneur van de Griekse provincie Zuid-Macedonië, de officiële vertegenwoordiger van de Griekse staat, mag op uitnodiging deelnemen aan de zittingen. De Heilige Administratie is dan weer de uitvoerende autoriteit en heeft vier leden.

Als u eens wil ervaren hoe vredevol het er op het schiereiland aan toegaat; hoe 'heilig' er bestuurd wordt of hoe de botjes van de rechterhand van Johannes de Doper of een stukje hout van het kruis van Jezus eruit zien, moet u een speciaal visum alias *diamonitirion* aanvragen. Dat visum moet je ophalen bij het Oros Athos Consulaat in het nabijgelegen Thessaloniki, is slechts vier dagen geldig en is alleen voor mannen beschikbaar. Per dag zijn slechts honderd orthodoxe pelgrims toegelaten en tien niet-orthodoxe. Wees er dus op tijd bij. O ja, hoewel Oros Athos een schiereiland is, is bezoek enkel via de ferryboot mogelijk. Vertrek en aankomst in Oranopoulis, een drie uur durende bustrip van Thessaloniki verwijderd.

BUITENTIJD

Houd bij uw bezoek aan dit heerlijk stukje hemelse rust in de Egeïsche Zee wel de tijd in het oog. Of toch minstens de Athos-tijd. Na de val van het Byzantijnse Rijk in 1453 bleef men op Athos aan de Juliaanse kalender vasthouden. Hierdoor loopt de kalender op het schiereiland dertien dagen achter op de Gregoriaanse kalender, de kalender die de rest van de wereld makkelijkheidshalve aanhoudt. Alsof complex nog niet complex genoeg is, telt op dit eiland vol kloosters met heerlijke namen als bijvoorbeeld *Kouloumousiou* bovendien de Byzantijnse tijd. Heel concreet wil dat zeggen dat het 'uur 0:00' is bij zonsondergang. Discussies over zomer- en wintertijd zijn hier bijgevolg even nutteloos als scheermesjes.